

بقلم: آقای علی اکبر تشید

تاریخ تشیع در ایران

(۸)

سد باب اجتهاد گردید - و کلیه مسلمانان عالم مکلف شدند که اعمال دینی خود را طبق فتاوی این چهار نفر مجتهد رسمی انجام دهند چنانکه تا بحال هم ادامه دارد.

وباز بحکم حکام و امرای عباسی اجتهاد حضرت امام جعفر صادق (ع) غیر رسمی تشخیص گردید و تابعین و مقلدین مذهب جعفری را تحت فشار قرارداد و رافضی نامیدند و مقصودشان آن بود که اینها از مذاهب اربعه رسمی مقرر در دولت عباسی که مذاهب حقه است صرف نظر کرده اند و بدین طرز مذاهب پنجگانه از یکدیگر در یک دین امتیاز گرفت. زیرا مقررات مذهب شیعه کلا از قرآن و آثار رسول با بیان اهل بیت گرفته شده ولی مقررات مذاهب چهارگانه از قرآن و آثار حضرت رسول با بیان عایشه ام المومنین و یزید بن انس و سایر صحابه غیر از اهل بیت است. خلفای راشدین هم مانند عمر فاروق خلیفه دوم مقرراتی گذارده که در نزد فرق چهارگانه محترم و قابل اجراء است پس شیعه امامیه چنین حقی را نه برای علی علیه السلام و نه برای سایر خلفاء راشدین قائل نیستند و عقیده دارند که خلیفه صرفا مروج و حافظ شرع نبوی است و خودشان حق قانون گذاری ندارند.

بناء علیها ما بدون اینکه تعریضی بر غیر شیعه داشته باشیم محقق و مدلل کردیم که دین شیعه دین پیغمبر اسلام است که از طرق نقل اهل بیت طهارت به ما رسیده و ابدا نه بسلاطین صفویه و نه بغزنویان و نه بسلاطین آل بویه هیچکدام ربطی ندارد و مختصر فاصله بین معتقدات و رویه پیغمبر اسلام وجود ندارد البته از طرق اهل بیت و این مثل در دنیا مخالف ندارد که اهل البیت ادوی بمافی البیت. اهل هر خانه بهتر میدانند که در آن خانه چیست حال هر کردیم بموضوع آئین تشیع در ایران -

اولین تمرکز شیعه در ایران

قبیله اشعریین تدریجا از سال ۷۰ تا ۸۳ جمعیت کثیری در سواحل رودخانه شهر قم جمع شده شهر قم را بنیان گذارده و از چند طرف میدان اعاشه خود را توسعه دادند.

دسته‌ای از آنان بطرف کاشان رفته و در آن محدود سکونت اختیار کردند و دسته دیگر آن‌ها را مقر اعاشه خود قرار داده و جماعت دیگر از آنان در قراء بین قم و اصفهان مکان گرفتند و جماعتی هم بطور انفرادی در تمام نقاط ایران منتشر شدند

شهرستان قم که بنیانش منسوب به ایاغه بنی اسفندی است و از اواخر وصف شهر قم قرن اول هجری یعنی سال ۸۳ رو به عمران گذارده یکی از شهرهای مقدسه اسلامی است و اخبار زیادی در مدح قم و قمیین در کتب قدیمه دیده میشود -

حوزه علمیه قم بواسطه مرکز تشیع شدن در ایران از تاریخ بنایش همیشه دایره رونق کامل داشته و دائما سادات کرام شیعیان خاص از اطراف و اکناف کشورهای حجاز و عراق از فشار خلفاء جور فرار کرده و این بلده مقدسه را مأمن خود قرار داده اند - ساختن دو مسجد عظیم بنام حضرت امام حسن عسکری و حضرت صاحب الزمان علیهما السلام در شهر قم و جمکران شش کیلومتری شهر و صدها قرائن دیگر مؤید همین معنی است اصول عقاید مذهب شیعه و آثار اهل بیت طهارت در قم مانند اصول اسلام در مدینه طیبه در صدر اسلام شیوع داشته است ولی این شهر در هیچیک از ازمنه سابقه تاریخی اسلامی مرکز حکومت مستقل و محل توجه مردان سیاست و رجال دولت نبوده است و گاهی سیاستمداران برای پشتیبانی خود افراد برجسته روحانیت را بمرکز خود میکشاند و بیاقدری آنان را محدود میکرده اند که بتوانند احتمالا نغمه مخالفی را در اوضاع سیاسی بسرایند و بدین جهت همیشه رجال درجه اول علم و روحانیت را که از قم برخاسته اند در جاهای دیگر می‌یابیم که ما در این باب انشاء الله فصل جدا گانه خواهیم نگاشت .

بنابراین دلائل و قرائن از اواخر قرن اول هجری اسلام مذهب تشیع هم در ایران شایع شده و هم مرکزیت یافته است. بعدی که تحت عنوان شیعه و سنی بخصوص جنگ هائی در بعضی نقاط واقع شد و شعراء معروف در این باب قصائد و اشعاری سروده اند یا قوت حموی در معجم البلدان متذکر شده که بعد از تمرکز اقوام مختلفه بنی سعد در حوالی رودخانه و بنای شهر قم و متفرق شدن در کاشان و آوه بواسطه اختلاف مذهبی بین اهل آوه و ساوه جنگی بوقوع پیوست ولی طولی نکشید که ساوه نیز بپیر و طریقه جعفری گردید و سنی شاعر معروف سنی مذهب در موقعیکه اظهار عداوت بشیعیان میکرده و نسبت های بیجائی با اهل آوه میداده شدیدا مورد اعتراض واقع شده و در جواب عربی اشعاری دارد که یا قوت حموی ضبط کرده و عینا درج میشود.

وقال له استبغض اهل آبه و هم اعلام نظم و الکتابه

وقلت اليك عنى ان مثلى يعادى كل من هادى الصحابه

خلاصه معنی اشعار این است که گوینده بمن میگوید که آیا اهل آوه را دشمن میداری حال آنکه آنان مردمان عالم و فاضل و بزرگان نظم و نویسندگی هستند من با او گفتم مثل من کسی با هر کس که دشمن صحابه باشد دشمن خواهد بود و اشعار عربی فوق العاده جزین آوری هم در باب خرابی و قتل عام کلیه اهالی آن سامان در واقعه تهاجم مغول و تاتار در این کتاب مضبوط است. که از موضوع بحث ما خارج خواهد بود.

(آن روز)

آن روز که کردند شعار من و تو بردند زدست اختیار من و تو
فارغ منشین که کار ساز دو جهانست پیش از من و تو ساخته کار من و تو

فیضی دکنی

که در آنخانه جیت حال بر کردیم بپوشش آیین تشیع در ایران خواهد